W 2022 r. odnaleźliśmy szczątki 111 osób. Podsumowanie roku

Odnalezienie szczątków 111 osób, prace prowadzone w 50 lokalizacjach, ponad 330 nowych spraw badawczych i uzupełnienie bazy genetycznej o 372 nowe próby materiału biologicznego – to bilans prac Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN w 2022 r. Zwieńczeniem działań było ogłoszenie w Belwederze nazwisk 30 odnalezionych i zidentyfikowanych ofiar. Rodziny odzyskały swoich bliskich.

Przywracanie pamięci o polskich bohaterach i identyfikacja ofiar to istotne działanie Instytutu Pamięci Narodowej, które realizuje zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji. Aby ten cel osiągnąć prowadzimy prace w archiwach, analizujemy zebrane relacje świadków, prowadzimy badania archeologiczne, a odnalezione szczątki poddajemy identyfikacji genetycznej. Zwieńczeniem jest uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych, podczas której do publicznej wiadomości podajemy nazwiska kolejnych zidentyfikowanych ofiar. Zadania te realizuje prawie 70-osobowy zespół pracujący w centrali IPN w Warszawie jak i w oddziałach oraz delegaturach w całej Polsce.

Poszukiwania w archiwach…

Celem działań naszych historyków jest ustalenie nie tylko okoliczności śmierci poszukiwanej osoby, ale także całościowe opracowanie dostępnych informacji, które mogą być przydatne zarówno w poszukiwaniu miejsca pochówku, jak i we wstępnym rozpoznaniu odkrytych szczątków.

W większości prowadzonych spraw dokładne miejsce pochówku ofiary nie jest znane lub trudno wskazać je precyzyjnie. Zatem kwerenda w archiwach, zebranie relacji świadków oraz analiza przedmiotowej literatury może znacznie ułatwić i przyspieszyć proces wytypowania miejsca do badań. Gdy jednak trzeba wytypować do podjęcia szczątki konkretnego człowieka bardzo pomocne są wszelkie dane o stanie zdrowia ofiary, np. informacje o wcześniejszych urazach i przebytych chorobach, które uzyskujemy np. na drodze analizy dokumentacji więziennej. Są one też przydatne w dalszym procesie identyfikacji.

Przykładem działań historycznych realizowanych w 2022 r. jest sprawa ustalenia miejsca pochówku ofiar obozu NKWD w Rembertowie (woj. mazowieckie), a także zbrodni niemieckich dokonanych w okolicach Palmir (woj. mazowieckie) oraz w lasach w pobliżu m. Palędzie (woj. wielkopolskie). Od lat prowadzimy także prace zmierzające do ustalenia miejsca pogrzebania zwłok ppor. Zdzisława Badochy ps. „Żelazny". W 2022 r. zarejestrowaliśmy 332 nowe sprawy badawczo-historyczne.

Realizowaliśmy również badania archiwalno-historyczne dotyczące nieznanych miejsc pochówku obywateli polskich zmarłych na terenie Kazachstanu i Uzbekistanu. Wiosną 2022 r. na tych terenach przeprowadziliśmy rekonesans. W Uzbekistanie wykonane zostały wizje lokalne w nieupamiętnionych miejscach pochówków obywateli polskich pod kątem ich ewentualnej ekshumacji lub upamiętnienia. W Kazachstanie zaś weryfikowano miejsca na cmentarzach w ramach badań naukowych związanych z projektem ewidencji nieupamiętnionych miejsc pochówku obywateli polskich represjonowanych przez władze sowieckie w latach 1936-56.

Poszukiwania terenowe

W 2022 r. Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN przeprowadziło prace poszukiwawcze w 50 lokalizacjach w kraju i za granicą. Ponadto przeprowadzono wizje lokalne w 30 miejscach w Polsce, w ponad 30 lokalizacjach na terenie Litwy, oraz w 9 na terenie Kazachstanu i Uzbekistanu. Spośród twszystkich prac poszukiwawczych należy wyróżnić m.in. kontynuację prac poszukiwawczych na terenie

poligonu wojskowego na osiedlu Brus w Łodzi, zakończenie prac poszukiwawczych na terenie dawnego Aresztu Śledczego Warszawa I (dziś Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL), kontynuację poszukiwań na terenach leśnych przy ul. Skierdowskiej w Warszawie, gdzie wiosną 2021 r. odnaleziono szczątki 35 osób (prawdopodobnie ofiar zbrodni niemieckiej) oraz prace poszukiwawcze na terenie dawnej leśniczówki Brenzberg w Mucznem w Bieszczadach, gdzie w sierpniu 1944 r. oddział OUN-UPA dokonał zbrodni na 74 Polakach.

Dodatkowo przeprowadzono kolejne etapy prac na terenie cmentarza przy ul. Unickiej w Lublinie, cmentarza „Jeruzalem" w Raciborzu oraz Cmentarza Bródnowskiego w Warszawie. Po kilkuletnich staraniach formalno-prawnych przeprowadzono także I etap prac poszukiwawczych na terenie jednostki wojskowej JW. 4226 w Rembertowie, gdzie w latach 1944-45 znajdował się obóz dla jeńców wojennych NKWD, a wcześniej niemiecki obóz pracy przymusowej dla Polaków (filia Stalag 333). Łącznie, ze wszystkich lokalizacji, podjęto szczątki 111 osób.

Baza genetyczna i identyfikacje

Do zadań Wydziału Identyfikacji należy w szczególności prowadzenie i stałe uzupełnianie Bazy Materiału Genetycznego IPN o kolejne profile DNA pochodzące od ofiar oraz rodzin, które poszukują swoich bliskich. Tylko w ten sposób można doprowadzić do kolejnych identyfikacji. Zespół specjalistów przeprowadza także czynności z dziedziny antropologii i medycyny sądowej podczas prac ekshumacyjnych. Spotyka się również z rodzinami ofiar, aby pobrać od nich materiał biologiczny.

Dotychczas w bazie zostało zarejestrowanych 3435 prób materiału biologicznego, w tym 1500 z ekshumowanych szczątków. Tylko w 2022 r. zasób uzupełniono o kolejne 372 jednostki. Proces identyfikacji genetycznej jest wspomagany przez system CODIS, którym IPN dysponuje od 2019 r. Od momentu wdrożenia tego rozwiązania liczba uzyskanych identyfikacji zdecydowanie wzrosła, podobnie jak wzrosło prawdopodobieństwo ustalenia tożsamości ofiar, których szczątki odnaleziono wiele lat temu.

Zwieńczeniem prac zespołu prof. Krzysztofa Szwagrzyka jest uroczyste ogłoszenie nazwisk zidentyfikowanych osób. 22 lipca 2022 r. w Belwederze odbyła się uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar. Do publicznej wiadomości podano wówczas nazwiska 30 zidentyfikowanych ofiar totalitaryzmów. Obecnie Instytut Pamięci Narodowej dysponuje opiniami genetycznymi potwierdzającymi tożsamość kolejnych dziewiętnastu zidentyfikowanych ofiar.

Działalność edukacyjna

W ramach realizowanego projektu edukacyjnego „Łączka i inne miejsca poszukiwań" zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji pragnie pobudzić w młodych Polakach zainteresowanie najnowszą historią Polski poprzez kształtowanie postawy empatii wobec ofiar systemów totalitarnych i wspieranie przywiązania do „małych ojczyzn". Uczestnicy projektu biorą udział w spotkaniach z archeologami, antropologami, archiwistami i historykami, poznając zarówno miejsca poszukiwań, jak i warsztat pracy specjalistów. W 2022 r. zakończona została V edycja projektu, w której wystartowało łącznie 214 osób w 38 zespołach. Jesienią 2022 r. zainaugurowano VI edycję, do której udział zgłosiło 302 uczniów w 59 zespołach. Projekt jest objęty Patronatem Narodowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

W związku z dużym zainteresowaniem pracami poszukiwawczymi realizowanymi przez Instytut Pamięci Narodowej prowadzimy systematyczną działalność informacyjną za pośrednictwem strony internetowej poszukiwania.ipn.gov.pl oraz mediów społecznościowych. W 2022 r. opublikowane zostało 650 wpisów informujących zarówno o bieżącej działalności Biura, jak również o przypadających rocznicach związanych z bohaterami polskiej niepodległości.

Nową formą popularyzacji działalności Biura jest podcast internetowy #PowracamyPoSwoich. Dotychczas wyemitowano 8 odcinków wideo poświęconych historii poszukiwań szczątków ofiar totalitaryzmów, pracom poszukiwawczym na Łączce, działalności Biura na b. Kresach Wschodnich oraz sylwetkom ofiar, których szczątki

zostały odnalezione i zidentyfikowane w ramach działalności pionu poszukiwań. Zarówno przygotowanie merytoryczne, jak również realizacja multimedialna prowadzona jest w całości w ramach własnych zasobów Biura.

Plany na kolejny rok

Wiosną 2023 r. rozpocznie się kolejny sezon prac poszukiwawczych realizowanych przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN. Zaplanowano badania m.in. w Rembertowie (prace rozpoczęte w 2022 r.), w Palmirach i w lasach palędzkich (poszukiwania szczątków ofiar zbrodni niemieckich), w Mucznem (kolejny etap poszukiwań szczątków ofiar zbrodni OUN/UPA), w Warszawie (Cm. Wojskowy na Powązkach). Trwają także przygotowania do kolejnego etapu działań poszukiwawczo-rekonesansowych na Litwie oraz W Kazachstanie i Uzbekistanie.

Na kolejny rok zaplanowane zostały także działania związane z poszukiwaniem miejsc spoczynku ofiar totalitaryzmów w oparciu o porozumienie (zawarte w 2022 r.) pomiędzy IPN a Centrum Badań Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy. W ramach współpracy będą prowadzone m.in. prace zmierzające do identyfikacji Polaków, ofiar NKWD pochowanych na terenie dawnego majątku Tuskulanum w Wilnie.

ks. Tomasz Trzaska/BPiI
fot. BPiI
24.01.2023 r.

Prace poszukiwawcze w Łodzi (poligon na Brusie)

Podsumowanie 2022 #1

Podsumowanie 2022 #2

Finał Projektu "Łączka i inne miejsca poszukiwań"

Podsumowanie 2022 #3

Podsumowanie 2022 #4

Podsumowanie 2022 #5

Prace poszukiwawcze w Gruzji

Podsumowanie 2022 #6

Podsumowanie 2022 #7

Podsumowanie 2022 #8

Uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych (Belweder)

Podsumowanie 2022 #9

Podsumowanie 2022 #10

Podsumowanie 2022 #11

Podsumowanie 2022 #12

Podsumowanie 2022 #13

Prace poszukiwawcze w Krasnosielcu

Podsumowanie 2022 #14

Podsumowanie 2022 #15

Podsumowanie 2022 #16

Podsumowanie 2022 #17

Podsumowanie 2022 #18

Prace poszukiwawcze w Mariance

Podsumowanie 2022 #19

Podsumowanie 2022 #20

Podsumowanie 2022 #21

Podsumowanie 2022 #22

Podsumowanie 2022 #23

Prace poszukiwawcze w Mucznem

Podsumowanie 2022 #24

Podsumowanie 2022 #25

Podsumowanie 2022 #26

Podsumowanie 2022 #27

Podsumowanie 2022 #28

Podsumowanie 2022 #29

Podsumowanie 2022 #30

Podsumowanie 2022 #31

Podsumowanie 2022 #32

Podsumowanie 2022 #33

Podsumowanie 2022 #34

Podsumowanie 2022 #35

Podsumowanie 2022 #36

Podsumowanie 2022 #37

Podsumowanie 2022 #38

Prace poszukiwawcze na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach

Podsumowanie 2022 #39

Podsumowanie 2022 #40

Podsumowanie 2022 #41

Prace poszukiwawcze w Raciborzu

Podsumowanie 2022 #42

Podsumowanie 2022 #43

Podsumowanie 2022 #44

Prace poszukiwawcze w dawnym więzieniu mokotowskim w Warszawie (ul. Rakowiecka)

Podsumowanie 2022 #45

Podsumowanie 2022 #46

Podsumowanie 2022 #47

Podsumowanie 2022 #48

Prace poszukiwawcze w Rembertowie

Podsumowanie 2022 #49

Podsumowanie 2022 #50

Podsumowanie 2022 #51

Podsumowanie 2022 #52

Podsumowanie 2022 #53

Podsumowanie 2022 #54

Rekonesans w Uzbekistanie

Podsumowanie 2022 #55

Podsumowanie 2022 #56

Podsumowanie 2022 #57

Prace poszukiwawcze na terenie Willi Jasny Dom w Warszawie

Podsumowanie 2022 #58

Podsumowanie 2022 #59

Podsumowanie 2022 #60

Podsumowanie 2022 #61

Prace poszukiwawcze w Zawiasach (Litwa)

Podsumowanie 2022 #62

Podsumowanie 2022 #63

Podsumowanie 2022 #64

Podsumowanie 2022 #65

Podsumowanie 2022 #66

Podsumowanie 2022 #67

Podsumowanie 2022 #68

Podsumowanie 2022 #69

Podsumowanie 2022 #70

Podsumowanie 2022 #71

Kalendarium Prac
Rok 2003
Rok 2006
Rok 2007

Rok 2008
Rok 2009
Rok 2011
Rok 2012
Rok 2013
Rok 2014
Rok 2015
Rok 2016
Rok 2017
Rok 2018
Rok 2019
Rok 2020
Rok 2021
Rok 2022
Rok 2023
Rok 2024